

Juryrapport Ina Dammanprijs 2004

Gerrit Jan Kleinrensink

In het reformatorische Nederlands Dagblad verscheen onlangs een prognose voor de AKO-prijs 2004. De recensent – Johan Bakker – kwam op een opmerkelijke manier tot zijn voorkeur ‘*Twee stromingen tekenen zich af in de seculiere schrijfwereld. Aan de ene kant die van de verstrooiing, het escapisme en de gulle lach, en aan de andere kant het oprechte zoeken naar de waarheid en de essentie van het leven.*

Arnon Grunberg hoort met De asielzoeker duidelijk tot de laatste groep. Dit boek heeft mijn sympathie gewonnen omdat het de basis legt voor een eerlijk gesprek. Dat Grunberg tijdens zijn zoektocht in duistere spelonken terecht komt is een geruststelling. Een niet-gelovige met een positief mensbeeld, dat zou pas zorgelijk zijn. De AKO-literatuurprijs gaat wat mij betreft dan ook naar De asielzoeker.’

Het gelijk dat Johan Bakker heeft gekregen is niet uitsluitend de redenering van een orthodox – christelijk dagblad, maar behoort tot een tendens die ook in de studie van het werk van Vestdijk is waar te nemen. Ik kom daar direct op terug.

Hoe geringer het aantal inzendingen, hoe moeilijker valt de beslissing. Er waren dit jaar slechts twee inzendingen voor de Ina Dammanprijs. Blijkbaar was het een slecht Vestdijkjaar, maar dit geringe aantal heeft geen statistische waarde. Toch zal het vertrek van René Marres als docent aan de Universiteit van Leiden van invloed zijn geweest omdat zijn aanwezigheid daar de belangstelling voor Vestdijk altijd stimuleerde.

De jury van de Ina Dammanprijs bestond dit jaar wederom uit drie leden: Arie Uyterlinde en Gerrit Jan Kleinrensink en namens het bestuur van de Vestdijkkring Fries de Vries.

De studie van mevrouw Maya Staels uit Gent is door de jury met waardering gelezen. Uitvoerig deed zij in het kader van de genderstudies onderzoek naar het beeld dat Vestdijk geeft van Maria Magdalena in de roman ‘De nadagen van Pilatus’. Bij alle kritiek op het christendom ziet Staels in deze roman een pleidooi voor een vrouwvriendelijk christendom waarmee Vestdijk zijn tijd ver vooruit was.

De Ina Dammanprijs van het jaar 2004 wordt toegekend aan de heer Andreas Vonder voor een studie met de titel:

‘In navolging van Nietzsche. De gebruikmaking van De openbaring van Johannes in “De Kellner en de Levenden” van Simon Vestdijk en “Glubkes oordeel” van Willem Brakman.’

De studie van Vonder kwam tot stand aan de Universiteit van Amsterdam en stond onder supervisie van K. Beekman.

Gerrit Jan Kleinrensink tijdens het uitspreken van zijn juyrapport

Andreas Vonder onderzoekt de manier waarop Vestdijk en Brakman in de genoemde romans gebruik hebben gemaakt van de Openbaring van Johannes. De veronderstelling is dat Vestdijk dat heeft gedaan in het kader van het literaire modernisme en Brakman binnen de kaders van het literaire postmodernisme. Vonder komt tot de conclusie dat er onvoldoende argumenten zijn om Vestdijk bij het modernisme en om Brakman bij het postmodernisme in te delen. Willem Brakman met name, zal het met genoeg vernemen.

In het tweede deel van zijn studie plaatst Vonder Vestdijk en Brakman in een literairlevensbeschouwelijke traditie die hij de tragische traditie noemt. Een op het werk van Thomas Mann en Nietzsche teruggaande zienswijze, waarin de waarheid net zo lang geldig is als het perspectief waarin hij wordt getoond van toepassing is. De Openbaring van Johannes is door Vestdijk en Brakman niet gekozen om er kritiek op het christendom aan te verbinden of om een voorspeld einde der tijden te moderniseren, maar om er hun paradoxale visie op het menselijk leven aan te demonstreren.

Niet ongenoemd kan hier in Harlingen blijven het commentaar van Vonder op Meneer Vissers hellevaart. Hij brengt deze roman ter sprake omdat men er doorgaans Vestdijks verwantschap met het modernisme aan verbindt, met name door de aan James Joyce verwante techniek van de bewustzijnsstroom. Vonder

spreekt echter over 'de vermeende, experimentele roman Meneer Vissers hellevaart' die door Vestdijk als grap bedoeld zou zijn. Ongetwijfeld zal Vonder daar nog verantwoording voor willen afleggen.

Ik kom even terug op de opvatting van recensent van Het Nederlands Dagblad. Zijn keuze voor de Akoprijs werd gemaakt op levensbeschouwelijke grond. In de vele scripties over Vestdijk die de afgelopen jaren aan de jury van de Ina Dammanprijs zijn voorgelegd is een verschuiving in dezelfde richting waar te nemen. Voorheen lag het accent op literair-theoretische en methodologische kwesties, daarna kwamen de studies waarin Vestdijk werd gemeten aan en onderzocht werd op maatschappelijke en levensbeschouwelijke aspecten.

Het werk van Vestdijk is daar met succes voor te raadplegen en kan met het oog op de toekomst dus nog wel een tijdje mee.

